

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye'de şeker üretiminde önemli bir yere sahip olan ve uzun yıllar kamu eliyle işletilen şeker fabrikalarının özelleştirilmesi süreci ekonomik, sosyal ve stratejik etkileri bakımından kamuoyunda tartışmalara yol açmıştır. Özellikle 2018 yılında gerçekleştirilen devirler sonrasında üretim yapısı, istihdam, pancar üreticisinin durumu ve kamu maliyesine yansımalar konusunda çeşitli soru işaretleri ortaya çıkmıştır.

Bu kapsamda, özelleştirme süreçlerinin planlanması ve uygulanması, ihale yöntemleri, devir sonrası işletme faaliyetleri ile üretim, fiyat, istihdam ve kamu maliyesi üzerindeki etkilerin bütüncül bir yaklaşımla incelenmesi, kamu yararının gözetilip gözetilmediğinin ortaya konulması önem arz etmektedir.

Bu itibarla, söz konusu sürecin tüm yönleriyle araştırılması, ortaya çıkan sonuçların değerlendirilmesi ve gerekli tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz. **07.05.2026**

Doç. Dr. Selçuk Özdağ
Grup Başkanvekili
Muğla Milletvekili

GEREKÇE

Cumhuriyetimizin ilk sanayi hamlelerinden biri olan şeker fabrikaları, kırsal kalkınmanın, tarımsal üretimin ve bölgesel istihdamın temel unsurlarından biri olmuştur. Bu fabrikalar, pancar üreticisi ile sanayi arasında köprü kurarak ülkemizin gıda güvenliğinde stratejik bir rol üstlenmiş aynı zamanda Anadolu'nun birçok şehrinde ekonomik hayatın merkezinde yer almıştır. Ancak 2008 yılında özelleştirme kapsamına alınan Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.'nin, özellikle 2018 yılında hızlandırılan uygulamalarla önemli bir bölümünün özel sektöre devredilmesi, bu köklü yapının geleceği hakkında ciddi soru işaretlerini beraberinde getirmiştir.

Bu çerçevede öncelikle, söz konusu özelleştirme sürecinin hangi ekonomik, teknik ve kamusal gerekçelerle planlandığı 2018 yılında gerçekleştirilen ihale süreçlerinin hangi kriterlere göre yürütüldüğü ve kamu yararının ne ölçüde gözetildiği açıklığa kavuşturulmalıdır. Özellikle satışa çıkarılan fabrikaların değer tespitlerinin hangi yöntemlerle yapıldığı, rekabet koşullarının sağlanıp sağlanmadığı ve ihalelerin şeffaflık ilkesine uygun şekilde gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği hususları kamuoyu nezdinde ciddi tartışmalara konu olmuştur.

Özelleştirme sonrası dönemde fabrikaların üretim kapasitelerinde, verimliliklerinde ve faaliyetlerinde meydana gelen değişimlerin de kapsamlı biçimde incelenmesi gerekmektedir. Satış yapılan fabrikalara ilişkin yatırım, modernizasyon ve üretim

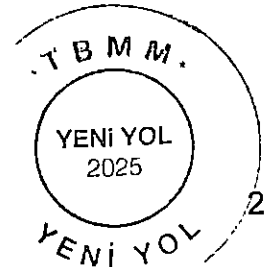
taahhütlerinin yerine getirilip getirilmediği, bu tesislerin üretim planlamasında herhangi bir daralma yaşanıp yaşanmadığı ve ülke genelinde şeker arzına etkilerinin ne olduğu hususları hem sektörün sürdürülebilirliği hem de tüketici refahı açısından kritik önemdedir. Bu bağlamda, özelleştirme sonrasında şeker fiyatlarında meydana gelen değişimlerin nedenleri ve piyasa dengeleri üzerindeki etkileri de detaylı şekilde araştırılmalıdır.

Bununla birlikte, Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.'nin özelleştirme sonrası mali performansı da dikkatle ele alınmalıdır. Kurumun son yıllarda artan zararlarının temel nedenleri, yönetsel kararlar, varlık satışları ve finansal yapıdaki bozulmalar bağlamında değerlendirilmelidir. Sayıştay raporlarında yer alan "geri dönülemez borç çıkmazı" tespiti, kamu yönetimi açısından ciddi bir denetim ve planlama zafiyetine işaret etmektedir. Bu kapsamda, kamuya ait varlıkların elden çıkarılmasının ardından kurumun mali yapısında meydana gelen bozulmanın nedenleri ve sorumluları açıkça ortaya konulmalıdır. Özelleştirilen fabrikaların sahip olduğu taşınmaz varlıkların akıbeti de ayrıca araştırılması gereken önemli bir husustur. Aynı zamanda, bu özelleştirme sürecinin kamu maliyesine toplam etkisinin ne olduğu, elde edilen gelir ile ortaya çıkan zararlar arasında nasıl bir denge bulunduğu da şeffaf biçimde ortaya konulmalıdır.

Ayrıca;

- Özelleştirme süreçlerinin rekabetçi ve şeffaf yürütülüp yürütülmediği,
- Kamu varlıklarının gerçek değerinin altında satılıp satılmadığı,
- Sonraki devir işlemlerinde kamu zararına yol açılıp açılmadığı,
- Halka arz süreçlerinde yatırımcıların yanıltılıp yanıltılmadığı,
- Sermaye piyasası düzenleyici kurumlarının görevlerini ihmal edip etmediği,
- Olası siyasi ve ekonomik çıkar ilişkilerinin süreçlere etkisinin bulunup bulunmadığı,
- Tarım politikaları, pancar üreticileri ve şeker kotası üzerindeki etkilerin ne olduğu,
- İmar rantı iddialarının doğruluğu ve kamuya etkisi hususlarının bütün yönleriyle incelenmesi, kamu vicdanının tatmini ve benzer mağduriyetlerin önlenmesi açısından zaruri hale gelmiştir.

Sonuç olarak, özelleştirilen şeker fabrikalarının ihale süreçlerinden üretim yapısına, istihdam etkilerinden pancar üreticisine yansımalarına, kamu maliyesine olan etkilerinden stratejik sonuçlarına kadar çok boyutlu bir incelemeye tabi tutulması gerekmektedir. Kamu kaynaklarının etkin ve verimli kullanılıp kullanılmadığının ortaya konulması, oluşan zararların nedenlerinin tespit edilmesi ve gelecekte benzer hataların tekrarlanmaması adına gerekli tedbirlerin belirlenmesi için Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin denetim yetkisini kullanması büyük bir zorunluluk haline gelmiştir.

MİLLETVEKİLİ ADI SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
SADULLAH KISACIK	ADANA	
İDRİS ŞAHİN	ANKARA	
MESUT DOĞAN	ANKARA	
SADULLAH ERGİN	ANKARA	
ŞERAFETTİN KILIÇ	ANTALYA	
CEMALETTİN KANİ TORUN	BURSA	
MEHMET ATMACA	BURSA	
SEMA SİLKİN ÜN	DENİZLİ	
ERTUĞRUL KAYA	GAZİANTEP	
NECMETTİN ÇALIŞKAN	HATAY	
BÜLENT KAYA	İSTANBUL	
ELİF ESEN	İSTANBUL	
HASAN KARAL	İSTANBUL	
MEDENİ YILMAZ	İSTANBUL	
MUSTAFA KAYA	İSTANBUL	
BİROL AYDIN	İSTANBUL	
MUSTAFA BİLİCİ	İZMİR	
MEHMET EMİN EKMEN	MERSİN	
SELÇUK ÖZDAĞ	MUĞLA	
MEHMET KARAMAN	SAMSUN	

